

Projectplan Waterwet Vispassage Volmolen te Epen

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg van 2 oktober 2018.

Inhoud

<u>Hoofdstuk 1</u>	<u>Vispassage Volmolen</u>	3
<u>1.1</u>	<u>Aanleiding en doel</u>	3
<u>1.2</u>	<u>Ligging en begrenzing plangebied</u>	3
<u>1.3</u>	<u>Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)</u>	5
<u>1.4</u>	<u>Beschikbaarheid gronden</u>	6
<u>1.5</u>	<u>Effecten van het plan</u>	6
<u>1.6</u>	<u>Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd</u>	6
<u>1.7</u>	<u>Beschrijving van de te treffen voorzieningen</u>	7
<u>1.7.1</u>	<u>Beperken nadelige gevolgen van het plan</u>	7
<u>1.7.2</u>	<u>Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering</u>	7
<u>1.7.3</u>	<u>Financieel nadeel</u>	8
<u>1.8</u>	<u>Legger, beheer en onderhoud</u>	8
<u>1.8.1</u>	<u>Legger</u>	8
<u>1.8.2</u>	<u>Beheer en onderhoud</u>	8
<u>1.9</u>	<u>Samenwerking</u>	8
<u>Hoofdstuk 2</u>	<u>Verantwoording</u>	9
<u>2.1</u>	<u>Verantwoording op basis van wet- en regelgeving</u>	9
<u>2.2</u>	<u>Verantwoording op basis van beleid</u>	10
<u>2.3</u>	<u>Verantwoording van de keuzen in het project</u>	10
<u>2.4</u>	<u>Benodigde vergunningen en meldingen</u>	10
<u>2.5</u>	<u>Communicatie</u>	10
<u>Hoofdstuk 3</u>	<u>Rechtsbescherming</u>	11
<u>Hoofdstuk 4</u>	<u>Bijlagen</u>	12

Hoofdstuk 1 Vispassage Volmolen

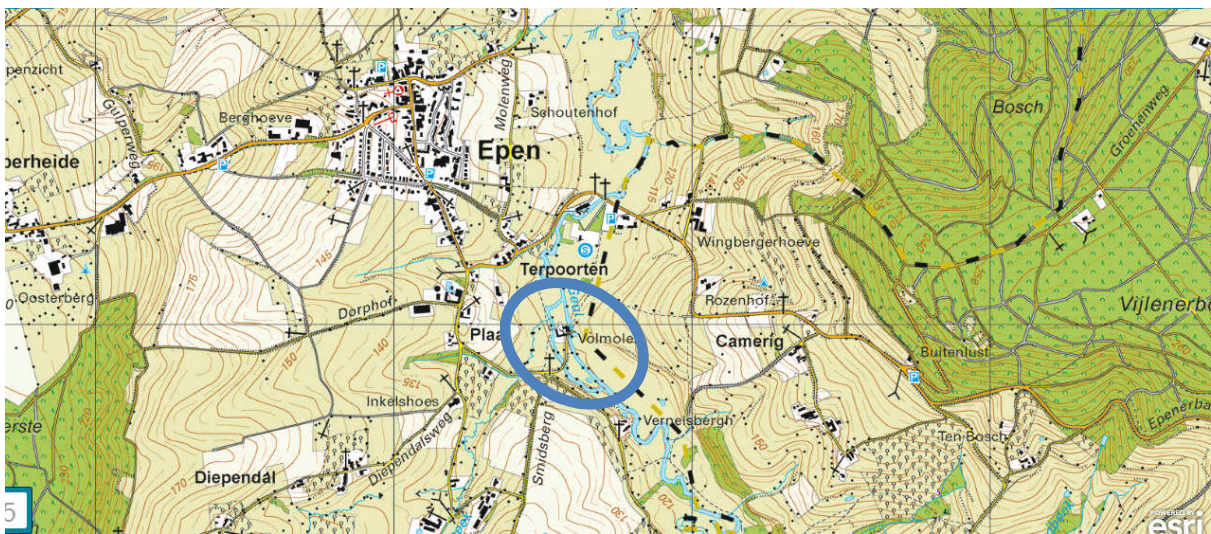
1.1 Aanleiding en doel

De stuw die het water verdeelt tussen de Geul en de Molentak Volmolen te Epen vormt in de huidige situatie een barrière voor vissen. Dit is een ongewenste situatie, omdat de Geul de status natuurbek heeft. Een natuurbek dient vrij optrekbaar te zijn voor vis, zodat wordt voldaan aan de doelen in de Europese Kaderrichtlijn Water.

Het project “Vispassage Volmolen” heeft als doel het opheffen van dit vismigratieknelpunt in de Geul ter hoogte van de Volmolen te Epen. Het knelpunt wordt opgelost door de aanleg van een vispassage tussen de Geul en de Molentak. Tegelijkertijd wordt het molencomplex beter beschermd tegen hoogwater en wordt de bereikbaarheid van de Volmolen verbeterd.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

In figuur 2 is de ligging van het plangebied Vispassage Volmolen ten zuiden van de kern Epen weergegeven. Het plangebied is ruwweg begrensd tot het gebied tussen de Geul en Molentak. Dit gebied wordt gekenmerkt door de Volmolen met omliggend kruidenrijk grasland. De vereniging Natuurmonumenten is eigenaar van de Volmolen en omliggende gronden. Zie figuur 3 voor een foto van de huidige situatie.

Figuur 2: Ligging en begrenzing plangebied.

Figuur 3: Huidige situatie ter plaatse van de toekomstige vispassage.

Figuur 4. Huidige situatie Volmolen; molenstuw en lossluis.

1.3 Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)

Het project Vispassage Volmolen behelst de volgende werkzaamheden:

- Aanleggen nieuwe geautomatiseerde stuw in de Geul;
- Aanleggen van vispassage tussen Molentak en Geul;
- Treffen van voorzieningen ter voorkoming van wateroverlast ter plaatse van de Volmolen.

Deze werkzaamheden zijn uitgewerkt in inrichtingstekeningen (zie bijlage 1).

Stuw in Geul

Het bestaande verdeelwerk in de Geul wordt verwijderd en vervangen door een nieuwe regelbare stuw. Benedenstreams van het verdeelwerk wordt een bodem- en taludbescherming aangebracht. Zowel de vispassage als de watermolen heeft onder verschillende afvoersituaties een bepaalde hoeveelheid water nodig. Deze waterverdeling kan -in de nieuwe situatie- nauwkeurig en continu worden geregeld door middel van een geautomiseerd systeem. Hiertoe worden de stuw, die het water verdeelt tussen de Geul en de Molentak,

alsmede de molenstuw en lossluis geautomatiseerd. Ook de vispassage zelf wordt gedeeltelijk voorzien van een automatisch regelbare inlaat.

De toekomstige waterverdeling tussen de Geul en Molentak is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst tussen het Waterschap Limburg en de Vereniging Natuurmonumenten.

Vispassage tussen Molentak en Geul

De vispassage wordt uitgevoerd als een natuurlijk vormgegeven bypass. Het hoogteverschil wordt in kleine stappen overbrugd via een aantal rijen van blokken natuursteen. Eenzelfde systeem is o.a. al toegepast in de vispassage Hambeek te Roermond. Aan de benedenstroomse zijde van de vispassage is minder ruimte beschikbaar. Daarom wordt de monding van de vispassage uitgevoerd in een betonnen U-profiel. Aan de instroomzijde is een kunstwerk gesitueerd, dat tevens geautomatiseerd wordt.

De huidige poel ter plaatse van de aan te leggen vistrap wordt verplaatst naar een plek in de directe omgeving.

Voorzieningen rond Volmolen ter voorkoming van wateroverlast

Rond de Volmolen worden maatregelen genomen om de wateroverlast te verminderen. Deze maatregelen bestaan uit het herstellen en vervangen van de oeverbescherming en de aanleg van een lage grondwal aan de noord- en zuidzijde van de gebouwen. De hoogte van de nieuwe grondwallen varieert tussen 0,50 en 1,00 meter. Ook de Plaatweg wordt verhoogd. Waar mogelijk wordt uit het werk vrijkomend materiaal gebruikt bij de realisatie van deze voorzieningen.

1.4 Beschikbaarheid gronden

De maatregelen vinden volledig plaats op eigendom van het Waterschap Limburg en de Vereniging Natuurmonumenten. Uitzondering hierop is de tijdelijke bypass die wordt aangelegd tijdens de realisatiefase. Met de eigenaar van deze grond is een gebruiksovereenkomst gesloten.

1.5 Effecten van het plan

Na uitvoering van het project is de Volmolen vrij optrekbaar voor vissen, is de waterverdeling tussen de Geul en Molentak geregeld, de functionaliteit van de Volmolen in stand gehouden en is het molencomplex beter beschermd tegen wateroverlast bij hoge afvoeren van de Geul.

1.6 Wijze waarop het werk zal worden uitgevoerd

De aannemer bepaalt de werkmethode en volgorde van uitvoering. De randvoorwaarden die hierbij door de opdrachtgever worden gesteld zijn:

- Voldoen aan het ecologisch werkprotocol uit de Natuurtoets en de gedragscode Flora en Faunawet Waterschappen;
- Onbelemmerde afstroming van de Geul bij hogere afvoer, zodanig dat wateroverlast wordt voorkomen;
- Alle transport van en naar het werkterrein dient te geschieden via een rijplatenbaan;
- De aannemer draagt zorg voor permanente veilige bereikbaarheid van de Volmolen.

1.7 Beschrijving van de te treffen voorzieningen

1.7.1 *Beperken nadelige gevolgen van het plan*

Nadelige gevolgen naar aanleiding van dit plan worden niet voorzien.

1.7.2 *Beperken nadelige gevolgen van de uitvoering*

In het kader van de voorbereiding van het project zijn enkele (voor)onderzoeken uitgevoerd die noodzakelijke informatie ten behoeve van de uitvoering verschaffen.

Flora en Fauna

Uit de natuurtoets (bijlage 2) blijkt dat er geen negatieve effecten op flora en fauna zijn indien de werkzaamheden worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding, waarbij het ecologisch werkprotocol van waterschappen in acht wordt genomen. Indien de werkzaamheden in het broedseizoen vallen, wordt het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht op de aanwezigheid van broedgevallen.

De ingreep leidt niet tot een significant versturend effect op de habitatsoorten waarvoor Natura 2000-gebied Geuldal is aangewezen. Ten einde een versturend effect op de Kamsalamander te voorkomen, wordt de poel gecompenseerd in de omgeving gelegen binnen het Natura 2000-gebied "Geuldal".

(Water-)Bodemkwaliteit

Uit het verkennend waterbodemonderzoek (bijlage 3) blijkt, dat de droge waterbodem veelal matig tot sterk verontreinigd is met cadmium, lood en zink en licht verontreinigd met diverse zware metalen PAK, PCB en/of beta-HCH. De sterke verontreinigingen aan zware metalen betreft een historische verontreiniging. In de omgeving van de Belgische plaatsen Plombières en Kelmis, in het stroomgebied van de Geul, werd vanaf de Middeleeuwen tot het midden van de 20e eeuw lood- en zinkerts gewonnen en verwerkt. Door de lozing van proceswater en de opslag van mijnafval op de oevers van de Geul zijn grote hoeveelheden zware metalen in de beek terechtgekomen. Door verspreiding en sedimentatie zijn het slib en de oevergronden van de Geul licht tot ernstig verontreinigd geraakt met zware metalen.

De vrijkomende grond kan ter plaatse van het overstromingsgebied van de Geul en in de nabijheid van de onderzoekslocatie worden hergebruikt. Het overschot op de grondbalans wordt afgevoerd naar een erkend verwerker. De aannemer zal deze werkwijze vastleggen in een nog op te stellen grondstromenplan.

Archeologie

Uit het archeologisch bureauonderzoek (bijlage 4) blijkt, dat voor het plangebied een lage tot middelhoge kans is vastgesteld op het voorkomen van bijzondere archeologische waarden en/of resten gerelateerd aan het molenbiotop. Daarom vinden de graafwerkzaamheden plaats onder extensieve archeologische begeleiding.

Niet gesprongen explosieven

Uit het vooronderzoek conventionele explosieven (bijlage 5) blijkt dat het projectgebied onverdacht is op de aanwezigheid van conventionele explosieven. Dientengevolge hoeft het projectgebied vóór aanvang van de voorgenomen (grond)werkzaamheden niet te worden onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven.

1.7.3 Financiële nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die uitvoering van het project in de weg staat. Voor eventueel financieel nadeel dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de uitvoering van het projectplan kan een benadeelde een beroep doen op artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende op andere wijze is verzekerd. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding. Op de hier bedoelde verzoeken om schadevergoeding is naast artikel 7.14 van de Waterwet ook de Verordening Nadeelcompensatie Waterschap Limburg van toepassing.

1.8 Legger, beheer en onderhoud

1.8.1 Legger

De Geul en Molentak staan op de legger van het Waterschap Limburg. Naar aanleiding van dit projectplan dient de legger van het Waterschap Limburg te worden aangepast. De vispassage wordt aan de legger toegevoegd. Hiervoor is separaat een wijzigingsbesluit opgesteld. In verband met de helderheid naar de burger worden de afschriften van beide ontwerpbesluiten gezamenlijk ter inzage gelegd. Zo worden de belangrijkste gevolgen van de besluitvorming als een geheel in beeld gebracht. De daadwerkelijke aanpassing van de legger zal plaatsvinden na uitvoering van de werkzaamheden

1.8.2 Beheer en onderhoud

Het waterschap is beheerder van de Geul en de te realiseren vispassage en voert het onderhoud aan deze waterlopen inclusief het nieuw te realiseren kunstwerk in de vispassage uit. De Vereniging Natuurmonumenten is en blijft eigenaar en onderhoudsplichtige van de Volmolen inclusief molensluis en lossluis, de Molentak vanaf het nieuwe verdeelwerk tot aan de Volmolen alsmede het verdeelwerk tussen Geul en Molentak ook in de nieuwe situatie. Tevens wordt Natuurmonumenten eigenaar en onderhoudsplichtige van de aan te leggen dijk rond de Volmolen.

1.9 Samenwerking

Het waterschap voert de werkzaamheden in dit projectplan uit in samenwerking met de Vereniging Natuurmonumenten.

Hoofdstuk 2 Verantwoording

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

Waterwet

De toepassing van de Waterwet is gericht op:

- a. het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen
- c. en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Voor dit project betekent dit concreet het volgende:

a. Overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

Het project voorziet in een aantal kleinschalige maatregelen rond de Volmolen (aanleg kleine dammen, ophogen weg) om wateroverlast door inundatie vanuit de Geul te verminderen.

b. Chemische en ecologische kwaliteit

Door de aanleg van een vismigratievoorziening verbetert de riviercontinuïteit, hetgeen een positief effect heeft op de visstand van de Geul. Dit is in lijn met de verplichtingen in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (EKRW).

c. Gevolgen maatschappelijke functies watersystemen

Het project heeft tot doel het verbeteren van de ecologische kwaliteit van de Geul, evenals het in stand houden van de functionaliteit van de Volmolen.

Natura 2000/ Wet Natuurbescherming

Het plangebied maakt geheel deel uit van Natura 2000 gebied Geuldal. Hierdoor is het afwegingskader in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

De ingreep leidt tot een depositie van 0,06 mol/ha/jaar op habitatype H9120 Beuken-eikenbossen met hulst. Voor de ingreep moet een melding in Aerius worden gedaan.

Andere effecten van de ingreep op habitatypen waarvoor Natura 2000-gebied Geuldal is aangewezen zijn niet aan de orde.

De ingreep leidt niet tot een significant verstorend effect op de habitatsoorten waarvoor Natura 2000-gebied Geuldal is aangewezen. Omdat de poel wordt gecompenseerd in de omgeving binnen het Natura 2000-gebied "Geuldal" is er geen significant verstorend effect op de kamsalamander.

Natuurnetwerk Nederland

De ingreep vindt plaats binnen het Natuurnetwerk Nederland (NN). Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur van toepassing. Het ruimtelijke beleid voor EHS-gebieden is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De werkzaamheden in het plangebied voldoen aan de criteria, zodat ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland de uitvoering ervan niet bezwaarlijk is.

Bestemmingsplan

De vispassage is gepland binnen de bestemming 'Natuur' van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Gulpen-Wittem. Burgemeester en Wethouders hebben op grond van het bestemmingsplan, de bevoegdheid om de bestemming te wijzigen in 'Water' ten behoeve van het aanleggen van de vispassage. Ook de overige werkzaamheden passen binnen het bestemmingsplan.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Waterbeheersplan Waterschap Limburg

Het project past binnen het waterbeheerplan van het waterschap. Dit plan vormt het centrale beleidsplan en uitvoeringskader van het waterschap.

Provinciaal Natuurbeheerplan

In het Provinciaal Natuurbeheerplan legt de provincie vast waar zij het beschikbare Rijksinstrumentarium voor het realiseren van het natuurnetwerk Nederland zal inzetten en zijn de natuurdoeltypen opgenomen. Het project past in het provinciaal natuurbeheerplan.

2.3 Verantwoording van de keuzen in het project

In het kader van dit project is een variantenstudie uitgevoerd voor de vispassage en hoogwaterbescherming van de Volmolen (zie bijlage 6). In de variantenstudie zijn vier inrichtingsvarianten voor de vispassage beoordeeld:

- Vispassage op het middenterrein;
- Vispassage in de Geul;
- Vispassage om de molenstuw;
- Vispassage zuidoostelijk van verdeelwerk.

Op basis van een multicriteria analyse, waarbij is getoetst op de aspecten; natuur, landschap, vismigratie, functionaliteit molen, molenbiotoop, beheer, kosten, eigendom en wet- en regelgeving, is de vispassage op het middenterrein als beste beoordeeld. Deze variant is verder uitgewerkt in het kader van dit projectplan.

2.4 Benodigde vergunningen en meldingen

Naast het onderhavige projectplan Waterwet is op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) voor de uitvoering van de geplande werken een omgevingsvergunning vereist. Bij de gemeente Gulpen-Wittem is een omgevingsvergunning aangevraagd voor het aanleggen van de vispassage en de overige maatregelen in het project.

Voor de Wet Natuurbescherming moet een melding in Aerius worden gedaan.

2.5 Communicatie

Voorafgaande aan de werkzaamheden worden de omwonenden en geïnteresseerden schriftelijk en via de persmedia en social mediakanalen van het waterschap geïnformeerd over de geplande activiteiten.

Hoofdstuk 3 Rechtsbescherming

Zienswijze

Het voorliggende projectplan is vastgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap. Vanaf het moment van publicatie ligt het projectplan gedurende zes weken ter inzage.

Belanghebbenden en ingezetenen kunnen gedurende deze periode hun zienswijze op dit projectplan kenbaar maken. Dat kan schriftelijk of mondeling. Een schriftelijke reactie dient te worden gericht aan het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg. Een zienswijze moet vóór afloop van de termijn van zes weken bij het waterschap zijn ingediend.

Alleen belanghebbenden die tijdig over het ontwerpbesluit een zienswijze naar voren hebben gebracht of belanghebbenden die niet kan worden verweten geen zienswijze over het ontwerpbesluit naar voren te hebben gebracht, kunnen tegen het besluit tot vaststelling van het projectplan beroep instellen.

Hoofdstuk 4 Bijlagen

Bijlage 1: A. Bestekstekening Vispassage
 B. Bestekstekening Maatregelen Volmolen
 C. Bestekstekening Tijdelijke omleiding (bypass)

Bijlage 2: Natuurtoets

Bijlage 3: Verkennend waterbodemonderzoek

Bijlage 4: Archeologische bureauonderzoek

Bijlage 5: Voorverkenning explosieven

Bijlage 6: Variantenstudie vismigratie en hoogwaterbescherming Volmolen Epen